

DCS
ROZPROSZONE SYSTEMY AUTOMATYKI
WYKŁAD 10

Adam Ratajczak

Pracownia Automatyki, Modelowania i Mechatroniki
Katedra Automatyki, Mechatroniki i Systemów Sterowania
Wydział Elektroniki
Politechnika Wrocławska

Copyright © 2021 Adam Ratajczak¹

---

¹Niniejszy dokument zawiera materiały do wykładu z przedmiotu Rozproszone Systemy Automatyki. Jest on udostępniony pod warunkiem wykorzystania wyłącznie do własnych, prywatnych potrzeb i może być kopiowany wyłącznie w całości, razem ze stroną tytułową.

DEFINICJE WSTĘPNE

REDUNDANCJA

Redundancja to urządzenia i fragmenty kodu, które byłyby zbędne gdyby system działał bezbłędnie. Redundancję stosuje się do zwiększenia niezawodności i dostępności systemów automatyki.

DEFINICJE WSTĘPNE

FAULT-TOLERANT – ODPORNOŚĆ NA AWARIE

Odporność na awarie to zdolność systemu do przeprowadzenia prawidłowego działania niezależnie od problemów sprzętowych i błędów w programie.

DEFINICJE WSTĘPNE

FAULT – AWARIA

Dewiacja wartości jednej lub wielu zmiennych logicznych od jej poprawnej wartości.

Błąd w działaniu jednego lub więcej urządzeń.

DEFINICJE

RELIABILITY – NIEZAWODNOŚĆ

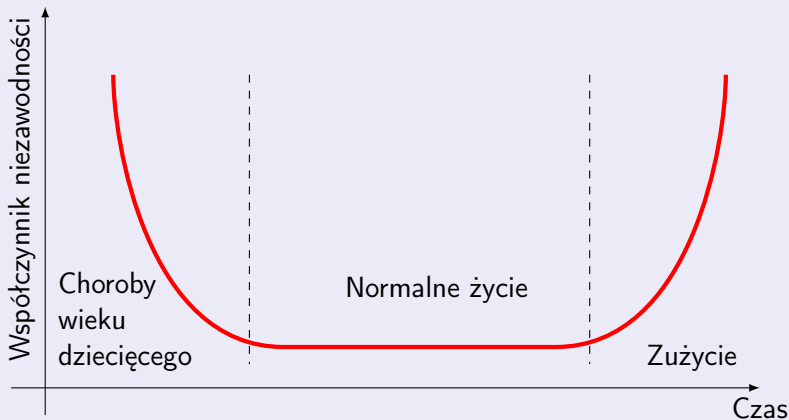
Niezawodność to miara prawidłowego działania systemu na zadanym interwale czasu (mission time).

$$R(t) = e^{-\lambda t}$$

- $R(t)$ prawdopodobieństwo prawidłowego działania
- t czas pracy systemu bez przestojów (mission time)
- λ współczynnik awaryjności w czasie (N awarii/godzinę)
- $1/\lambda$ Mean Time To Failure (MTTF)

RELIABILITY

WSPÓŁCZYNNIK NIEZAWODNOŚCI PODCZAS ŻYCIA PRODUKTU

RELIABILITY

REDUNDANCJA JAKO ZWIĘKSZENIE NIEZAWODNOŚCI

$$R + F = 1$$

R prawdopodobieństwo prawidłowego działania

F prawdopodobieństwo wadliwego działania

$$R = 1 - F$$

Na przykład

$$R = 1 - 0.1 = 0.90$$

RELIABILITY

REDUNDANCJA JAKO ZWIĘKSZENIE NIEZAWODNOŚCI

$$R = 1 - (F_1)(F_2)$$

F_1 prawdopodobieństwo wadliwego działania systemu 1

F_2 prawdopodobieństwo wadliwego działania systemu 2

$$R = 1 - F$$

Na przykład

$$R = 1 - (0.1)(0.1) = 0.99$$

RELIABILITY

REDUNDANCJA JAKO ZWIĘKSZENIE MTTF

$$R(t) = e^{-\lambda t} = e^{-t/MTTF}$$

$$MTTF = -(t / \ln R(t))$$

Na przykład (mission time 24/7/365)

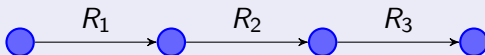
$$MTTF = -(1rok / \ln 0.90)) = 9.49lat$$

Po wprowadzeniu redundancji

$$MTTF = -(1rok / \ln 0.99)) = 99.50lat$$

RELIABILITY

REDUNDANCJA NAJSŁABSZEGO OGNIWA

R_n niezawodność elementu n

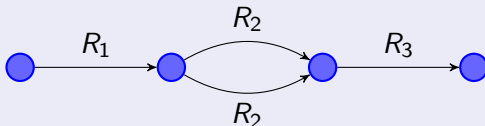
$$R_{\text{system}} = (R_1)(R_2)(R_3)$$

Na przykład $R_1 = 0.98$, $R_2 = 0.85$, $R_3 = 0.97$

$$R_{\text{system}} = (0.98)(0.85)(0.97) = 0.81$$

RELIABILITY

REDUNDANCJA NAJSŁABSZEGO OGNIWA

Dla zdublowanego elementu

$$R = 1 - (F_2)(F_2)$$

Niezawodność systemu

$$R_{\text{system}} = (R_1)(1 - (F_2)(F_2))(R_3)$$

Na przykład $R_1 = 0.98$, $R_2 = 0.85$, $R_3 = 0.97$

$$R_{\text{system}} = (0.98)(1 - (0.15)(0.15))(0.97) = 0.93$$

DEFINICJE

AVAILABILITY – DOSTĘPNOŚĆ

Dostępność to procentowa miara czasu, w którym system jest sprawny i pracuje w zadanym czasie (mission time).

$$A(t) = \frac{t_u}{t_u + t_d} \approx \frac{MTTF}{MTTF + MDT}$$

$A(t)$ Dostępność

t_u czas bezawaryjnej pracy (uptime)

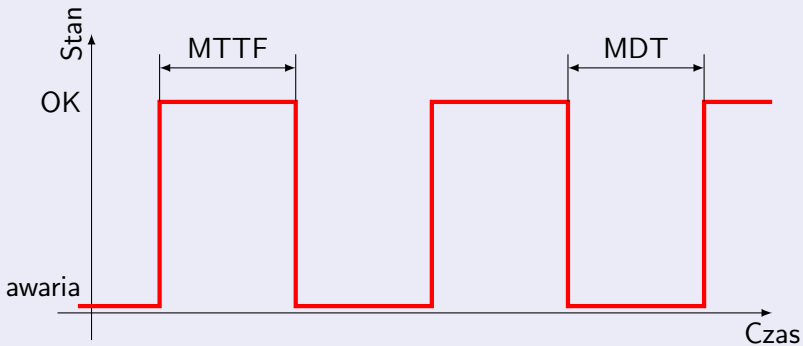
t_d czas przestojów (downtime)

$MTTF$ Mean Time To Failure

MDT Mean Downtime

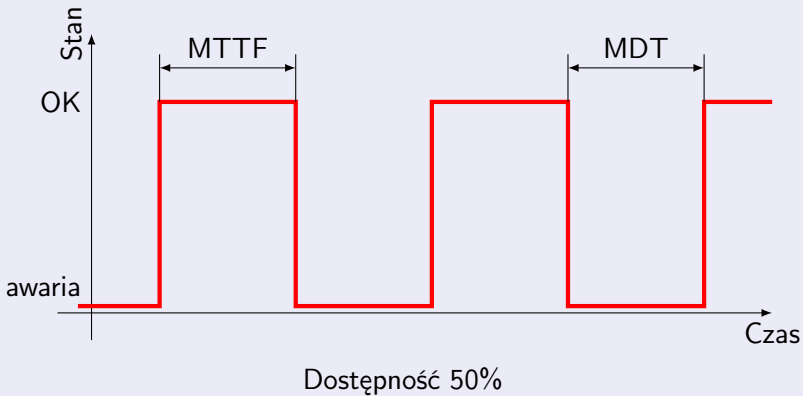
AVAILABILITY

DOSTĘPNOŚĆ

AVAILABILITY

DOSTĘPNOŚĆ

AVAILABILITY

MTTR Mean Time To Repair – Średni czas usunięcia awarii

MTDF Mean Time to Diagnose Fault – Średni czas zdiagnozowania awarii

MDT Mean Downtime – Średni czas przestoju

$$MDT = MTTR + MTDF$$

CZAS PRZESTOJU W UKŁADACH BEZ REDUNDANCJI ZALEŻY OD CZASU

- 1 Wykrycia awarii
- 2 Zdiagnozowania problemu
- 3 Naprawy lub wymiany uszkodzonej części systemu
- 4 Przywrócenia pełnej sprawności systemu

AVAILABILITY

DOSTĘPNOŚĆ SYSTEMU 24/7/365(6)

Dostępność	MDT/rok	MDT/miesiąc	MDT/tydzień
90%	36.5 d	72 h	16.8 h
99%	3.65 d	7.2 h	1.68 h
99.9%	8.76 h	43.8 m	10.1 m
99.99%	52.56 m	4.32 m	1.01 m
99.999%	5.26 m	25.9 s	6.05 s
99.9999%	31.5 s	2.59 s	0.605 s

DEFINICJE

MAINTAINABILITY - KONSERWACYJNOŚĆ, OBSŁUGIWALNOŚĆ

Zdolność systemu do zmian konfiguracyjnych i szybkości przeprowadzania napraw.

CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA MAINTAINABILITY

- Diagnostyka do wykrywania i izolowania awarii
- Zgłaszanie awarii
- Narzędzia do rozwiązywania awarii
- Przeszkolenie personelu
- Przystępność systemu
- Czas wymiany/naprawy
- Możliwość dodawania i zmiany komponentów

MAINTAINABILITY

TECHNOLOGIE POPRAWIAJĄCE MAINTAINABILITY

- Dodawanie i usuwanie modułów pod zasilaniem
- Dodawanie on-line węzłów I/O
- Edycja programu on-line i ładowanie programu on-line
- Wbudowane przełączanie pomiędzy producentem/konsumentem w komunikacjach
- Wewnętrzne mechanizmy diagnostyczne
- Diagnostyka problemów obwodów obiektowych: zwarcie, przerwa w obwodzie, itp.
- Konfigurowalna reakcja na awarię: hold last state, turn off
- Diagnostyka czujników i aktuatorów poprzez technologie fieldbus'owe
- Dodawanie obiektów (I/O, tags, HMI) podczas pracy

AVAILABILITY

METODY PODNIESIENIA DOSTĘPNOŚCI

- Bieżące testy i właściwe wykorzystanie technologii
- Predykcja poprzez automatycznie obsługiwane sytuacje awaryjnych
- Diagnostyka poprzez monitorowanie stanu
- Redundancja elementów systemu

REDUNDANCJA

RODZAJE REDUNDANCJI

- Cold Redundancy
- Warm Redundancy
- Hot Redundancy

RODZAJE REDUNDANCJI

COLD REDUNDANCY

Stosowana w procesach gdzie czas reakcji nie jest krytyczny. Często wymaga interwencji operatora. W momencie uszkodzenia pewnego elementu operator uruchamia drugi, rezerwowy element systemu.

RODZAJE REDUNDANCJI

WARM REDUNDANCY

Stosowane w procesach gdzie czas reakcji jest istotny ale może wystąpić krótkotrwały przestój. Typowo, w skład wchodzi dwa kontrolery (*primary* i *standby*). *Primary* przetwarza I/O, a *secondary* oczekuje na problemy sterownika *primary*. Dane pomiędzy sterownikami są przekazywane cyklicznie. Po przełączeniu sterownik *standby* może wymagać kilku cykli aby odbudować brakujące dane i przejąć całkowitą kontrolę nad procesem.

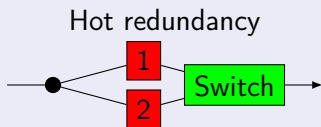
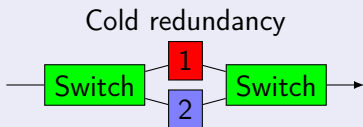
RODZAJE REDUNDANCJI

HOT REDUNDANCY

Stosowane w procesach, w których nie może wystąpić przestój. Konfiguracja sprzętowa jest w zasadzie taka sama jak w przypadku *Warm Standby*. Taki typ redundancji zapewnia bezuderzeniowe przełączenie sterowania I/O. Dane wymieniane pomiędzy sterownikami mogą być przesyłane synchronicznie lub asynchronicznie.

RODZAJE REDUNDANCJI

PORÓWNANIE

REDUNDANCJA

REDUNDANCJA KOMPONENTÓW SYTEMU

- Systemy bezprzerwowego zasilania (UPS)
- Redundantne systemy zasilania
- Redundancja komponentów
  - Płyty bazowe
  - Jednostki CPU
  - Moduły I/O
  - Czujniki i urządzenia wykonawcze
  - PC/HMI
  - Sieci
  - Media
  - Serwery
  - Bazy danych

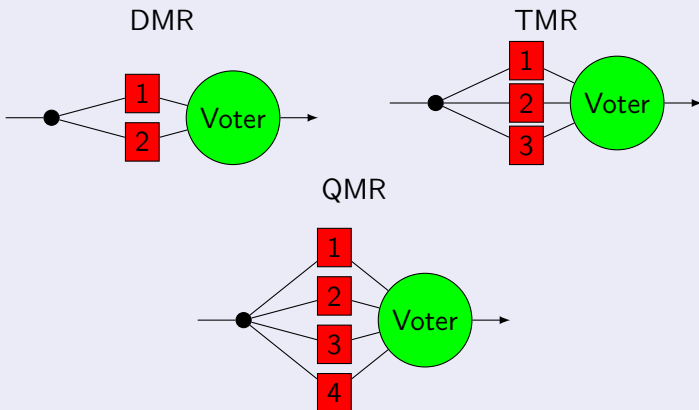
REDUNDANCJA

PRZYCZYNY PRZEŁĄCZEŃ ACTIVE-STAND-BY

- 1 Awaria sprzętu
- 2 Błąd połączenia pomiędzy aktywnym sterownikiem a wyspami I/O
- 3 Wypięcie modułu z płyty bazowej
- 4 Ręczne wymuszenie przełączenia
- 5 Instrukcja w programie
- 6 Utrata zasilania
- 7 Błąd pamięci aktywnej jednostki
- 8 Błąd w programie (watchdog)

REDUNDANCJA

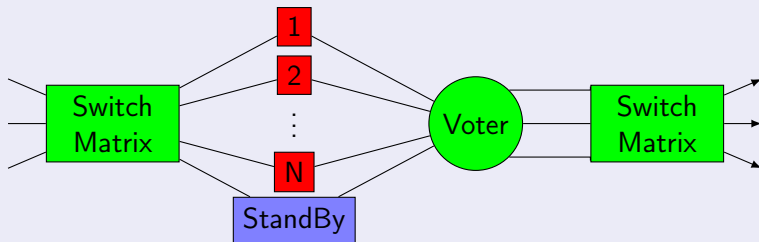
REDUNDANCJA MODUŁOWA

REDUNDANCJA

REDUNDANCJA MODUŁOWA

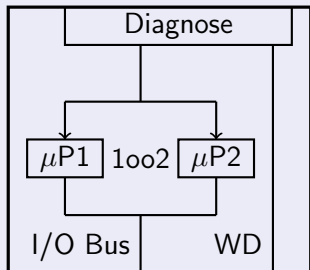
1:N Redundancy

Jedna jednostka rezerwowa dla wielu (N) modułów.

REDUNDANCJA

REDUNDANCJA PROCESORA

System dwóch procesorów

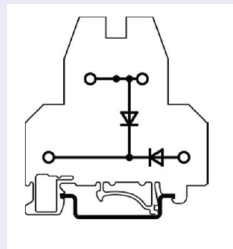
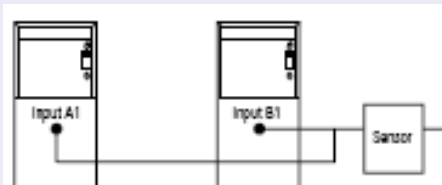
- Diagnostyka w trakcie trwania operacji
- Porównywanie wyników

Reakcja w momencie wystąpienia błędu

- Zatrzymanie jednostki centralnej
- Sygnał wyłączenia albo sygnał Watchdog, wszystkie wyjścia są wyłączane

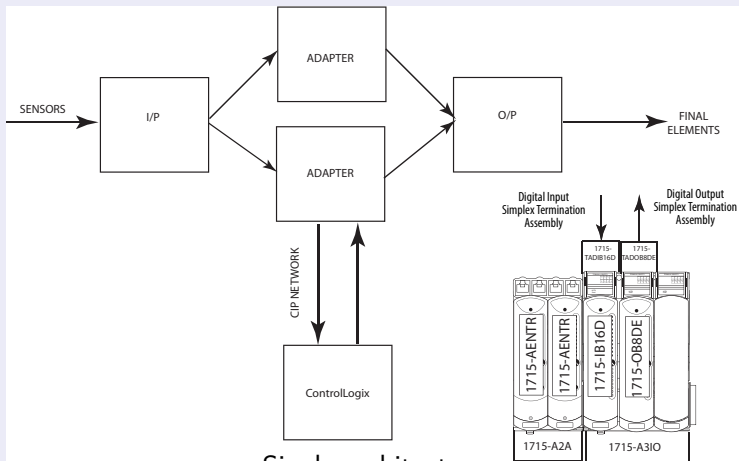
REDUNDANCJA

REDUNDANCJA MODUŁÓW I/O

REDUNDANCJA

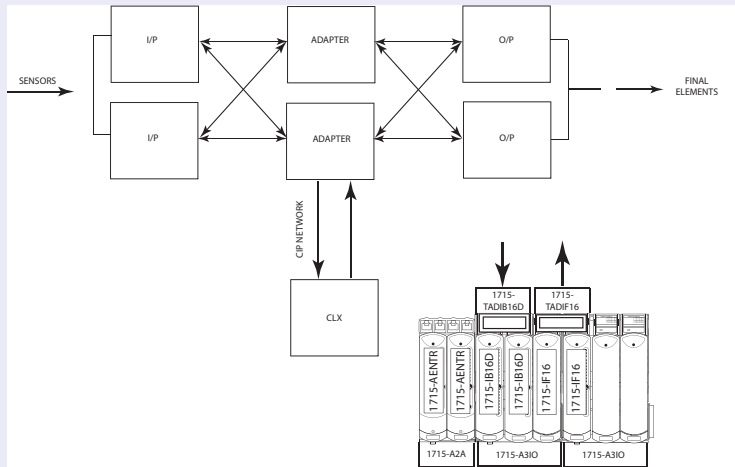
REDUNDANCJA MODUŁÓW I/O (ALLEN-BRADLEY)

Single architecture

REDUNDANCJA

REDUNDANCJA MODUŁÓW I/O (ALLEN-BRADLEY)

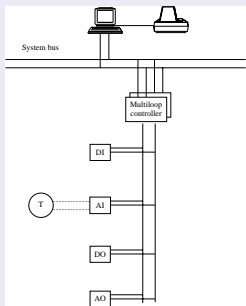
Duplex architecture

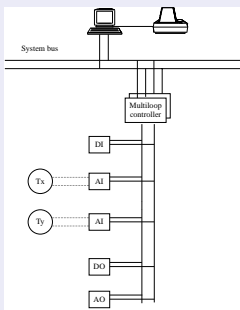
REDUNDANCJA

REDUNDANCJA CZUJNIKÓW

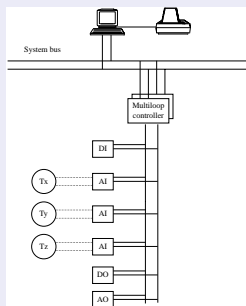
1oo1

1oo2

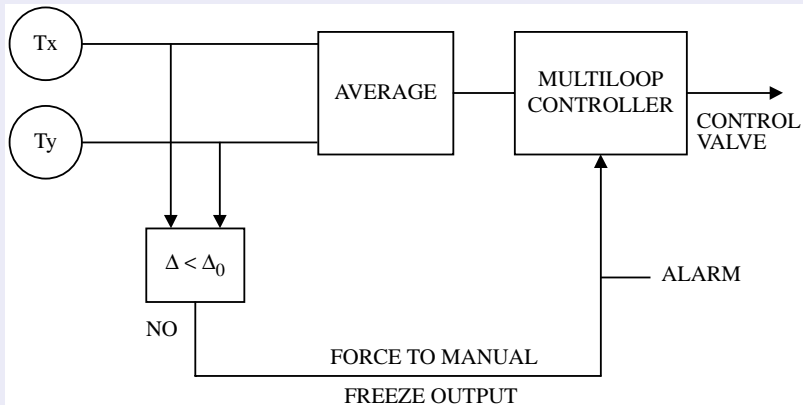

2oo3

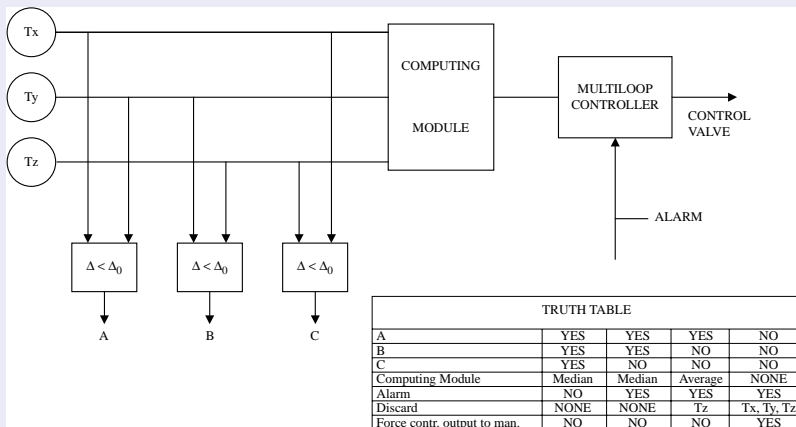
REDUNDANCJA CZUJNIKÓW

1oo2D

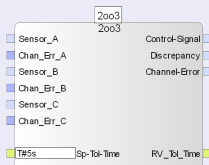
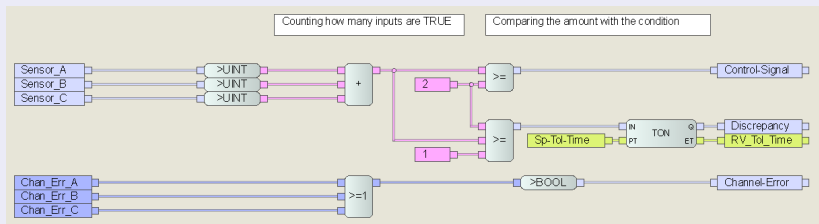
REDUNDANCJA CZUJNIKÓW

2003D

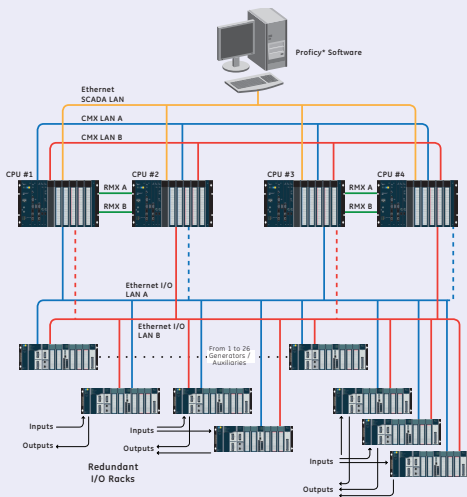
REDUNDANCJA CZUJNIKÓW – IMPLEMENTACJA

2003D

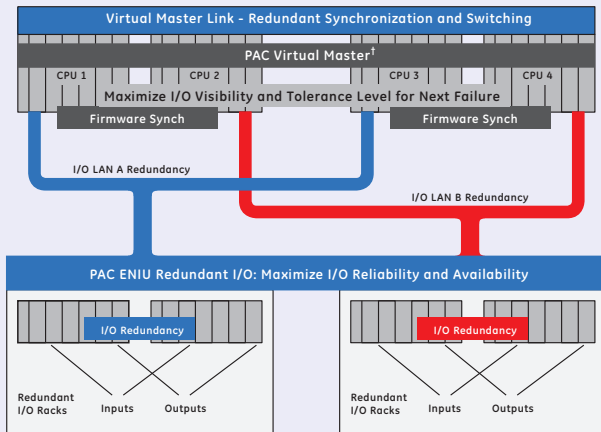

REDUNDANCJA – PRZYKŁAD

Źródło: www.geautomation.com

REDUNDANCJA – PRZYKŁAD

† Patent pending as of December 2009

Źródło: www.geautomation.com

MTTF Mean Time To Failure

MTTR Mean Time To Repair

MTDF Mean Time to Diagnose Fault

MDT Mean Downtime – Średni czas przestoju

$$MDT = MTTR + MTDF$$

MTBF Mean Time Between Failure

$$MTBF = MTTF + MDT$$

DMR Dual Modular Redundancy

TMR Triple Modular Redundancy

QMR Quadruple Modular Redundancy

REDUNDANCY Redundancja

RELIABILITY Niezawodność

AVAILABILITY Dostępność

MAINTAINABILITY konserwacyjność, obsługiwalność

- INSTRUMENT ENGINEERS' HANDBOOK Process Measurement and Analysis vol. I
- A. Pietrzyk, B. Root, P. Gruhn;
Designing a Control System for High Availability
- Three Levels of Redundancy
Schneider Electric
- Redundant System Basic Concepts
National Instruments White papers
- Techincal White Paper – Fieldbus and Availability
Pepperl+Fuchs